

ville vise sig at være den sikreste Control; de ville ikke tie, naar det viser sig, at Vilkaarene ikke opfyldes. Hvorledes man derfor end vil betragte denne Sag, saa troer jeg, at det vilde være heldigt, om den høitagtede Indenrigsminister vilde gaae ind paa at svare Ja til den Børespørgsel, som det er mig tilladt at stille, og som lyder saaledes: „Vil Indenrigsministeren meddele Thinget en Fortegnelse over hvilke Stæder paa Fæstegodserne det ved Bevilling er tilladt Godsøiere, Bestiddere eller Bestyrere at indlægge under Hovedgaarden, eller sammenlægge til større Gaarde, samt over de Fæstegaarde, det er tilladt Eieren midlertidigen at bruge eller lade bruge paa anden Maade, end ved Bortforpagtning paa Livstid?“

Indenrigsministeren: Skjøndt der i den allerede for længere Tid siden i Thinget fremkomne Børespørgsel ikke var udtrykt, hvad Hensigten var med denne Børespørgsel, saa var jeg dog strax beredt paa at meddele de Dplysninger, der bleve forlangte, dersom jeg kunde finde nogen saadan Begrændsning deri, at det lod sig gjøre, uden at paadrage de Mænd i Ministeriet, som skulde beskæftige sig dermed, et meget betydeligt, og som det kunde synes, frugtesløst Arbejde. Der er ikke i Børespørgselen nævnt Noget om det Livsrum, i hvilket de omhandlede Dplysninger skulde meddeles; det kunde altsaa gaae meget langt tilbage, og det vilde da kunne blive et næsten uoverkommeligt Arbejde. Jeg erfarer nu af den ærede Spørgsmaalstillers Foredrag, at han fornemmelig og, som det synes, næsten udelukkende har Hensyn til de Bevillinger, der i Medhold af Placaten af 9de Marts 1838 saavel som den foregaaende Resolution af 1813 ere givne til Bøndergodsets Inddragelse under Høverigaardene eller Benyttelse paa anden Maade end den for Bøndergodset i Almindelighed foreskrevne, i Anledning af Høveriets Ophævelse. Den ærede Spørgsmaalstiller har i den Anledning udbredt sig over det Stadelige i den Lov, som saaledes blev udgivet i 1838, og den Afgang til Bevilling, som derved blev, om ikke givne, saa dog fornyet. Forsaavidt den ærede Taler har meent, at Fæstebondestanden har en Ret til, at Alt, hvad

der er Bønderjord, skal vedblive at være det, saa kan dette dog ikke erkjendes; thi for det Første er der ikke Noget, som kaldes en Fæstebondestand, men Alle have Afgang til at erhverve Bønderjord baade til Eiendom og Fæste, og dernæst er det klart, at de Love, der ere givne om denne Gjenstand, ere givne i et Statsformaal. Det er, fordi det er blevet anseet gavnligt og stemmende med de forskjellige Stænders Interesse, at ikke for megen Jord blev sammenhobet under Et, men at der var Afgang til Jord for en stor Klasse af Underaatter, men ved disse Love er iffe nogen Ret for Enkelte begrundet. Hvad Placat af 9de Marts 1838 angaaer, saavel som den ældre Resolution, hvortil den støtter sig, saa er den aabenbart givne til Fæstebondens Lære; det var, for at faae Høveriet ophævet (Flere Stemmer: Nei!). Ja, jeg forsikker dog, at det er fuldkommen Sandhed, den er givne i det Niemed; det vil ogsaa erindres, at den Resolution, som oprindelig er givne, hidrører endnu fra den Tid, da Christian Resventlow stod i Spidsen for det Collegium, som styrede Landboloven, og der er vistnok iffe fra ham udgaaet nogen Foranstaltning, som ikke stemmer overeens med Bønderstandens Interesser; det har ogsaa været Hensigten, da Forordningen af 9de Marts 1838 udkom, at befordre Høveriets Afsløsning; om det i og for sig var et hensigtsmæssigt Middel, og om det iffe, navnlig efter de Forhold, som udviklede sig her i Landet omtrent fra den Tid, da denne Placat udkom, havde været nok saa godt, om den iffe var udkommen, det skal jeg lade staae ved sit Værd; thi der var saa mange andre Grunde, der gjorde, at Høveriets Afsløsning maatte faae en raskere Gang end forhen, at Formaalet vilde have været opnaaet, om end iffe fuldt saa hurtigt, saa dog efter en iffe meget lang Tid, uden at en saadan Begunstigelse blev tilstaaet vedkommende Godsøiere; men det er vist, at Bestemmelsen er givne i Fæstebondens Interesse. Jeg har aldeles iffe haft Noget at gjøre med denne Placat, den er bevirket gennem Rentekammeret, og førend den Tid, hvori jeg fik Sæde i Statsraadet; men jeg er overbevist om, at man har tænkt sig, at det var et hensigtsmæssigt